

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2018. – Т. 37-38. – С. 257-264

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2018. – Volume. 37-38. – pp. 257-264

УДК: 327.:339.92

© Влад Плетньов¹

Економічна глобалізація та її наслідки для міжнародної дипломатії

Економічні реалії останніх років переконливо свідчать про зростаючу роль міжнародного співробітництва та інтеграції в загальному розвитку світової спільноти, зміцненні глобальної тенденції у формуванні глобальної економіки.

Важливою особливістю сучасного світового розвитку є тісний зв'язок між структурою і трансформації світової економіки. Зовнішня політика держав все більше формується під впливом структурних та динамічних процесів, що відбуваються у світовій економіці. Межі між "національними" та "міжнародними" у світовій політичній системі розмиті. Старіють транснаціональні потоки товарів, послуг, робочої сили, туристів, інформації, ідей та цінностей.

Глобалізація являє собою процес, який змінює не тільки зовнішній контекст, в якому вони працюють стан, а й сама природа держави і політичні спільноти в цілому. Взаємозалежність сучасного світу проявляється з одного боку, поява глобальних загроз і, з іншого боку, в підвищенні соціальних і економічних вигод від участі глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, глокалізація, регіоналізація.

Economic globalization and its implications for international diplomacy

The economic realities of recent years convincingly reveal the increased role of international integration and cooperation in the global development of the global community, the strengthening of the global trend in the formation of a single world economy.

An important feature of the development of the modern world is a strong link between the structure and the process of transforming the world economy. The boundaries between "national" and "international" in the world political system are blurred. Transnational flows of goods, services, labor, tourists, information, ideas and values become stronger.

Globalization is a process that changes not only the external context in which the state operates, but also the very nature of the state and of the political communities in general. The interdependence of the modern world is manifested on the one hand in the emergence of global threats and, on the other, in increasing the social and economic benefits generated by countries' participation in globalization.

Keywords: globalization, glocalization, regionalization.

Unul dintre procesele-cheie ale dezvoltării mondiale la în secolele XX-XXI este **globalizarea** progresivă, adică o etapă nouă în dezvoltarea economiei mondiale. Economia mondială, care a constituit totalitatea economiilor naționale la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, se transformă într-o economie globală (sau transnațională). Două procese fundamentale în dezvoltarea mondială asigură condițiile de bază pentru transformarea economiei mondiale:

- internaționalizarea – crearea unui sistem instituțional global unic și a unui spațiu juridic unic,
- transnaționalizarea economiilor naționale, manifestată prin conjugarea economiilor naționale.

Atitudinea față de globalizare este ambiguă și, uneori, diametral opusă în rândul oamenilor de știință. Unii o văd ca o amenințare la adresa suveranității și securității naționale, alții – un mijloc de continuu progres a dezvoltării naționale și mondiale.

Termenul „globalizare” este folosit pentru a se referi la un complex de procese universale și la interdependența tot mai mare dintre state și societăți. Într-o interpretare largă, globalizarea apare ca un fenomen complex și contradictoriu, format din tendințe multidirecționale.²

¹ Докторант, кандидат економічних наук, Інститут міжнародних відносин Молдови, E-mail: vladpletnio@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4210-3556>, <https://doi.org/10.31861/mhpi2018.37-38.242-248>.

- consolidarea influenței și interdependenței reciproce a diversilor factori și sfere ale economiei în domeniul relațiilor economice mondiale;
  - globalizarea vieții culturale;
  - formarea unor organizații supranaționale, globale responsabile pentru luarea deciziilor de natură planetară și implementarea lor, adică globalizarea proceselor decizionale și implementarea acestora;
  - armonizarea și unificarea instituțiilor și crearea unui cadru juridic global unic;
  - creșterea rolului (și a influenței) factorilor externi în procesele de dezvoltare internă și viceversa, creșterea influenței proceselor și factorilor locali și regionali asupra dezvoltării mondiale;
  - apariția problemelor și amenințărilor la nivel mondial și creșterea vulnerabilității colective etc.
- Astfel, globalizarea apare ca un proces integru în raport cu factorii naționali și procesele de dezvoltare, acoperind toate sferile vieții publice:

- comercială și economică,
- instituțională,
- politică,
- socială,
- culturală,
- ecologică,
- informațională,
- științifică și tehnică,
- de divertisment.

În domeniul economic, globalizarea se manifestă în forme intensive de dezvoltare, în integrarea pe orizontală și verticală a economiilor naționale.

Realitățile economice din ultimii ani dezvăluie în mod convingător rolul sporit al integrării și cooperării internaționale în dezvoltarea generală a comunității mondiale, consolidarea tendinței globale în formarea unei economii mondiale unice.

O trăsătură importantă a dezvoltării lumii moderne este o legătură puternică între structura și procesul de transformare a economiei mondiale. Politica externă a statelor se formează din ce în ce mai mult sub influența proceselor structurale și dinamice care au loc în economia mondială. Limitele dintre „național” și „internațional” în sistemul politic mondial sunt estompate. Fluxurile transnaționale de bunuri, servicii, forță de muncă, turiști, informații, idei și valori devin din ce în ce mai puternice. Aspectele economice și de politică externă ale strategiilor naționale de dezvoltare devin interdependente.

Globalizarea este un proces care schimbă nu numai contextul extern în care operează statul, ci și natura însăși a statului și a comunităților politice în general. Interdependența lumii moderne se manifestă, pe de o parte, în apariția amenințărilor globale și, pe de altă parte, în creșterea beneficiilor sociale și economice generate de participarea țărilor la globalizare.

În același timp, aceste procese nu întotdeauna decurg bine și generează contradicții serioase:

- între interesele naționale și etnice,
- între eroziunea frontierelor naționale și dorința de autodeterminare a popoarelor și a comunităților sociale;
- între integrare și fragmentare;
- agravarea problemei compatibilității sau incompatibilității civilizațiilor;
- între omogenizare și diversificare,
- între suveranitatea statului și necesitatea de a crea regimuri comerciale și economice globale.

Un rol important în accelerarea procesului de modelare a economiei globale și creșterea mobilității factorilor de producție aparține tehnologiilor moderne de informare și telecomunicațiilor și rețelelor electronice, datorită cărora a fost posibilă implementarea, aproape instantaneu și pe o scară planetară:

- schimbul de date și informații;
- încheierea tranzacțiilor comerciale;
- implementarea operațiunilor virtuale de plată și de decontare;

² Бойченко А.В. (2010) *Глобализация мирового хозяйства. Учебное пособие*. Серия: «Учебники экономического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова», Издательство: Инфра-М, Москва.

- controlul circulației capitalului, bunurilor, forței de muncă, transportului etc.³

Într-un sens mai restrâns, globalizarea presupune componenta economică a procesului de formare a unui sistem economic global integrat și unificat, asigurând o creștere a gradului de omogenitate a economiei mondiale prin depășirea dezbinării vieții economice.

Globalizarea în forma sa modernă și în această etapă de dezvoltare, care a înglobat majoritatea țărilor lumii, nu rezolvă problemele statelor periferice. Un grup semnificativ de țări, în pofida unei anumite diminuări a decalajului cantitativ în dezvoltarea economică, continuă să rămână cu mult în urmă în spatele economiilor dezvoltate ale lumii, iar diferența dintre acestea dobândește caracteristici calitative. Procesele asociate globalizării (procesele care generează și însoțesc globalizarea și procesele care rezultă din globalizare) nu sunt lineare, ci apar la mai multe niveluri (globale, locale și naționale, la nivel macro și microeconomic). Ele se pot dezvolta în paralel, se pot completa reciproc sau se pot dezvolta împreună. Acestea pot intra, de asemenea, în conflict, se ciocnesc, generează conflicte și tensiuni în procesul mondial de dezvoltare socială și economică.⁴

Impactul globalizării asupra economiilor naționale se manifestă în două procese diferite:

- creșterea dependenței procesului intern de producere de factori externi de producție;
- creșterea implicării/integrării producției și consumului național în rețeaua globală financiar-comercială și de producție.⁵

Interacțiunea proceselor de dezvoltare globală cu dezvoltarea națională sau regională își găsește manifestarea în **glocalizarea**.

Glocalizarea este o formă locală de globalizare care se manifestă în capacitatea modelelor de producție și de consum la nivel mondial de a fi dominante de modelele de producție și de consum de nivel mondial, și să se adapteze la condițiile regionale (locale), și anume la specificul pieței regionale (sau locale).

Globalizarea are un impact pozitiv și negativ asupra proceselor naționale și internaționale de dezvoltare. Pe de o parte, aceasta stimulează aprofundarea și intensificarea relațiilor dintre state, erodând diferențele naționale, religioase și culturale, contribuie la dezvoltarea economică, deschizând noi oportunități pentru progresul social și economic și creșterea prosperității economice prin schimbul de factori de producție (bunuri, capital, muncă), informații și cunoștințe, tehnologie și alte realizări științifice.

Pe de altă parte, în ceea ce privește avantajul absolut a țărilor dezvoltate în sfera producției de materiale și inovării, globalizarea contribuie la formarea și consolidarea sistemului oligopolist de management transnațional a resurselor planetare care facilitează redistribuirea factorilor globali de producție în favoarea țărilor dezvoltate și adâncirea diferențierii sociale și economice. Mobilitatea sporită a factorilor de producție, în special a resurselor financiare, pe un fond de îngustarea domeniului de aplicare, sporește instabilitatea sistemului economic global și crește riscul crizei economice globale.

Aceste procese, împreună cu integrarea diferențiată a agențiilor naționale de dezvoltare în noile forme ale relațiilor economice, determină **marginalizarea** socială a țărilor, aruncându-le la marginea procesului de dezvoltare la nivel mondial.

Marginalizarea este un proces invers a globalizării. Globalizarea, distrugând formele locale de organizare a activității economice, reintegrează doar acele elemente a economiei naționale la nivelul global a producției, precum aprovizionarea, marketingul și rețele tehnologice, care satisfac nevoile agenților economici transnaționali care operează în spațiul economic global. Multe țări se confruntă cu efectele devastatoare ale globalizării asupra producției naționale pe piața internă, și nu sunt în măsură, din motive obiective, să creeze în mod accelerat noi locuri de muncă și să dezvolte noi forme competitive alternative de producție, pentru a reintegra secțiunile afectate ale populației în activitatea economică.

Presiunea exercitată de fluxul global de informații, idei, oameni, bunuri și organizații financiare internaționale asupra structurilor comerciale locale creează comunitățile cultural-religioase de rezistență, care îmbracă diferite forme – naționalism și tradiționalism. Acest proces, spre deosebire de

³ Афанасьев М., Мясникова Л. (2005), «Время глобализации», *Мировая экономика и Международные отношения* №10, p. 12.

⁴ Рожков К., Скрыбина Н. (2003), «Странный забег», *Журнал «Новое время»* №51. p. 24.

⁵ Колесник В.В. (2003), «Московский юридический форум «Глобализация, государство, право, XXI век», *Право и политика* №1. p. 33.

impactul unificator și armonizat al globalizării, se numește „*fragmentare*”. În plus, interacțiunea proceselor globale cu cele naționale poate aduce rezultate destul de neașteptate.⁶

Țările în curs de dezvoltare care trec printr-un proces neterminat de construcție statală, o bază de resurse interne limitate și nivelul scăzut de dezvoltare economică, cu o specializare îngustă privind materiile prime în diviziunea internațională a muncii, cu instituțiile politice și economice nedezvoltate sunt în imposibilitatea de a asigura utilizarea eficientă a oportunităților economice asociate cu implicarea deplină a țării în globalizare.

Cele mai multe țări de acest tip reprezintă asociații tribaliste nesustenabile, în care triburile concurează pentru controlul asupra surselor de venituri din export. Alte țări care aparțin acestui tip sunt economiile cu o dezvoltare agricolă înapoiate, cu o incidență ridicată a sărăciei absolute. Absența surselor alternative de venit care pot asigura creșterea economică și un nivel relativ decent de trai al majorității populației pe fondul monopolizării câștigurilor de export ale unui trib sau a unui guvernământ de elită duce la creșterea tensiunilor sociale și, în cele din urmă, conflicte tribale sau războaie civile.

Țările cu caracteristicile mai sus-menționate sunt evidențiate de Banca Mondială și de țările-donatoare din cadrul ODCE într-o categorie specială – „țările cu venituri mici, care sunt în situație de stres” (*low-income countries under stress*), care mai târziu a fost redenumită „state fragile” (*fragile states*).

Astfel, pe lângă integrarea și localizarea economică, globalizarea generează marginalizare socială și fragmentare politică în comunitatea mondială, care amenință cu instabilitatea și confruntarea globală.

Globalizarea tot mai mare a economiei mondiale, creșterea complexității și întrepătrunderea proceselor de afaceri nu numai neagă interesele naționale, ci dimpotrivă, forțează statele în curs de dezvoltare să caute noi modalități de a lua loc pe piața mondială. Aprofundarea luptei interstatale și inter-firme pentru piețe și surse de materii prime necesită cooperarea țărilor conectate geografic. Acest lucru este confirmat nu numai de creșterea acordurilor bilaterale, ci și de proliferarea asociațiilor economice subregionale și regionale. Acestea din urmă aduc beneficii tangibile țărilor participante: extinderea pieței, punerea în comun a resurselor, creșterea rezervei de muncă, reducerea costurilor de tranzacție etc.

Creșterea grupărilor economice regionale și subregionale în ultimul deceniu sugerează că globalizarea în forma în care există, provoacă un stat fragil să caute instrumente pentru apărarea intereselor sale economice, pentru a spori avantajul comparativ față de agenții transnaționali. Unul dintre aceste instrumente, alături de alianțele economice bilaterale, este integrarea regională sau **regionalizarea**.

Stadiul actual al globalizării este caracterizat de tensiunea tot mai mare dintre guvernul național, care caută să consolideze și să extindă domeniul de aplicare al suveranității, pentru a reduce costurile de tranzacție prin stabilirea unor principii și norme comune de cooperare interstatale și de colaborare, precum și pentru activitățile operaționale ale agențiilor naționale de dezvoltare, creând un cadru juridic global unic. Soluționarea acestei tensiuni își găsește expresia în două tendințe opuse:

- în extinderea sferei suveranității statului,
- în reducerea suveranității statului ca urmare a transferului unei părți a funcțiilor statului către controlul internațional.

Una dintre manifestările primei tendințe este extinderea sferei jurisdicției statului în spațiul maritim, dar și în alte zone, cum ar fi aerian și spațial, dar și cel informațional.

A doua tendință, erodarea suveranității de stat, este manifestată în domeniul comerțului exterior, sectorul monetar și financiar, care a stat la baza presupunerii că globalizarea poate duce, în cele din urmă, la dispariția treptată a statului. Cu toate acestea, evenimentele din ultimii ani oferă probe în beneficiul celor care cred că statul se adaptează la condițiile în schimbare ale dezvoltării globale, transformându-și funcțiile, instrumentele și mecanismele.

Totuși, are loc slăbirea suveranității statului. Acest lucru se referă în primul rând în cadrul țărilor din periferia mondială, care, după o scurtă perioadă de timp, pe parcursul căreia au dobândit independența națională, și-au întărit suveranitatea națională naționalizând proprietatea companiilor

⁶ Бойченко А.В. (2010) *Глобализация мирового хозяйства. Учебное пособие*. Серия: «Учебники экономического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова», Издательство: Инфра-М, Москва.

străine aflate pe teritoriul lor, treptat, au început să-și piardă suveranitatea, fiind practic sub controlul organizațiilor internaționale și al corporațiilor transnaționale.

În ceea ce privește țările în tranziție și țările dezvoltate, suveranitatea lor a devenit de asemenea erodată. În primul rând, acest lucru este legat de participarea ambelor grupuri de țări la sistemul monetar internațional. În plus, în cazul țărilor membre ale zonei euro, una dintre funcțiile fundamentale ale unui stat suveran este legată de problema capitalului, transferată sub controlul unei instituții supranaționale. În al doilea rând, practic toate țările dezvoltate și țările cu economii în tranziție și-au liberalizat sistemele financiare, slăbind astfel funcțiile de control și de reglementare ale statului în sfera financiară și de creditare. În al treilea rând, toate țările dezvoltate și aproape toate țările cu economii în tranziție sunt membre ale OMC și sunt obligate să își respecte angajamentele internaționale în domeniul comerțului internațional. În al patrulea rând, suveranitatea de stat a statelor membre ale UE, de exemplu, este limitată într-o serie de domenii de activitate tradiționale de stat, inclusiv fiscale, concurența, socială, și altele. În cele din urmă, în al cincilea rând, deschiderea tot mai mare a economiilor naționale, însoțite de o vulnerabilitate crescută a entităților economice naționale în ceea ce privește procesele și factorii externi, pe de o parte, și, pe de altă parte, apariția unor noi oportunități și stimulente economice pentru actorii naționali, contribuie la activismul lor politic, inclusiv la și dorința de a influența procesul de luare a deciziilor în domeniul politicii externe și, în consecință, diplomația.

Una dintre cele mai importante caracteristici ale economiei mondiale moderne este consolidarea impactului factorilor externi asupra **actorilor naționali**: companiile naționale, întreprinderile de stat, întreprinderile mici și mijlocii, bănci și fonduri de investiții, asociații industriale și financiare, unitățile teritoriale și administrative, asociații de producători, de creditare, cooperative de aprovizionare și de producție, producători individuali, asociațiile de cercetare științifică etc. Globalizarea relațiilor economice mondiale a contribuit într-o mare măsură la aceasta, conducând la formarea și diferențierea relațiilor și interdependențelor dintre țări.⁷

Comerțul exterior a avut întotdeauna un impact asupra stării economiei țărilor participante la relațiile comerciale și asupra agenților economici naționali. În același timp, comerțul internațional afectează ambiguu nivelul de bunăstare a anumitor categorii de agenți economici. În unele cazuri, consumatorii pot câștiga, dar, în același timp, producătorii locali de bunuri care concurează cu importurile – ar putea pierde. Un exemplu al unei astfel de situații este piața moldovenească a bunurilor de larg consum, dominată de mărfuri importate, înlocuind, aproape în totalitate, producătorul local. Și dacă alegerea consumatorului s-a extins considerabil, atunci situația producătorului național s-a dovedit a fi catastrofică. Un exemplu de situație inversă este cea din UE. Subvenționarea producătorului agricol în majoritatea țărilor UE duce la pierderi pentru consumatorul european, prin intermediul căruia se acordă sprijin financiar pentru domeniul agricol.

Distribuția câștigului din comerțul internațional între partenerii comerciali din diferite state depinde de gradul de modificare a prețurilor interne. Mai mult câștigă țara a cărei prețuri au suferit o schimbare mai mare în procesul de comerț internațional. Raportul prețurilor de export la cele de import reflectă condițiile de comerț, care se calculează în baza a mai multor indici, precum: marfar, de rentabilitate și factorial. Acești indicatori oferă informații importante despre poziția țării în sistemul internațional de tranzacționare și cu privire la natura tendințelor economice.

Având în vedere faptul că veniturile din export în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare reprezintă principala sursă financiară pentru dezvoltare, schimbările bruște a prețurilor mărfurilor din topul exporturilor ar putea provoca consecințe catastrofale, precum perturbarea punerii în aplicare a programelor naționale și plasarea producătorii interni în pragul de falimentare. Cele mai vulnerabile la șocurile externe sunt țările care au o specializare îngustă în materie de culturi unice și materii prime agricole.

O parte considerabilă a țărilor în curs de dezvoltare, a cărei economie este slab diversificată și cu un potențial tehnic diminuat, sunt în imposibilitatea de a recupera pierderile prin înlocuirea produsele tradiționale de export cu cele alternative, sau prin reducerea costurilor prin creșterea volumului sau intensificarea producției.

⁷ Бойченко А.В. (2010) *Глобализация мирового хозяйства. Учебное пособие*. Серия: «Учебники экономического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова», Издательство: Инфра-М, Москва.

Fluctuațiile prețurilor la nivel mondial pentru bunuri și servicii depind de mai mulți factori, cum ar fi: supraproducție de mărfuri, saturația pieței, concurența, substituția unui produs cu altul, progresele tehnologice și apariția unor produse noi, politici implementate etc. Efectul sau șocul atribuit evoluției cererii la nivel mondial pentru anumite bunuri și servicii este distribuit în întreaga lume prin canalul comerțului exterior, prin redistribuirea venitului în favoarea acelor țări, care sunt cele mai eficiente. Într-o situație reală în multe țări în curs de dezvoltare, aceste modificări conduc la reducerea producției, creșterea șomajului și a sărăciei, reducerea programelor social-orientate, etc.

Țările dezvoltate pot fi, de asemenea, într-o situație dificilă, ca urmare a modificărilor cererii la nivel mondial, sau ca urmare a pierderii competitivității produselor lor. Cu toate acestea, datorită diversificării mai mari a economiei și în baza de resurselor imense, le vine mult mai ușor decât țărilor subdezvoltate să atenueze sau să evite răspândirea efectului de șoc asupra tuturor sectoarelor economiei. Astfel, țările cu economii în tranziție sunt mai sensibile la schimbările în ceea ce privește comerțul decât țările dezvoltate, datorită imperfecțiunilor instituțiilor de piață și neîmplinirii reformelor structurale. Mai mult decât atât, agenții lor economici sunt încă în stadiul de dezvoltare a tehnicii de operare în economia de piață. Incluziunea în globalizare a fost prea rapidă, iar experiența acumulată rămâne încă prea mică.⁸

Printre canalele de transmisie ale fluctuațiilor cauzate de schimbările în economia mondială, împreună cu comerțul exterior, se numără și mecanismul de formare a cursului de schimb. Cu cât economia țării este mai deschisă, cu atât este mai mare riscul volatilității/instabilității.

În condițiile moderne, cursul de schimb este format, ca și orice preț de piață, sub influența ofertei și a cererii. Echilibrarea celor din urmă pe piața valutară conduce la stabilirea unui nivel de echilibru al cursului de schimb al pieței. Mărimea cererii de schimb valutar este determinată de nevoile de importuri de bunuri și servicii ale țării, numărul turiștilor naționali care călătoresc în țările străine, cererea activelor financiare străine și cererea de valută străină datorită intenției proiectelor de investiții rezidente în străinătate. Cu cât este mai mare cursul de schimb valutar, cu atât mai mică este cererea pentru acesta, cu cât cursul de schimb valutar este mai mic, cu atât mai mare este cererea.

Dezvoltarea pieței valutare la nivel mondial se caracterizează prin internaționalizarea relațiilor, extinderea gamei de servicii, prin continuitatea operațiunilor, creșterea volumului operațiunilor de tranzacționare și de arbitraj speculative. Echilibrul pieței mondiale de schimb valutar este asigurat în cazul în care rezerva exprimată în diferite valute asigură un venit egal.⁹

Cea mai globală este piața mondială a capitalurilor. Aceasta este caracterizată prin introducerea tehnologiei electronice moderne, mijloacelor de comunicare și informare, liberalizarea piețelor interne, accesul nerezidenților, precum și dereglementarea piețelor, asociată cu eliminarea restricțiilor pentru o serie de operațiuni. Rezultatul constituie o creștere uriașă a volumului fluxurilor financiare din lume.

Volumul zilnic al tranzacțiilor pe piața valutară este de două ori mai mare decât rezervele valutare ale tuturor țărilor. Internaționalizarea și globalizarea piețelor de credit și bursiere sunt în plină expansiune. Volumul creditelor internaționale (împrumuturi bancare și credite ipotecare) a crescut de 15-20 de ori în ultimele două decenii. Globalizarea piețelor bursiere este însoțită de o creștere a volumului de valori mobiliare oferite și a tipurilor acestora. Scala excedentului de capital internațional legat de achiziționarea de acțiuni, precum și e emisiunea de obligațiuni plasate pe piețele externe, este în creștere.

Capitalizarea pieței financiare mondiale a atins o amploare fără precedent. Cota majoră din capital este împărțită între marii investitori instituționali (fonduri de pensii și asigurări, societăți de investiții și fonduri mutuale) care acumulează resursele bănești ale corporațiilor și ale populației și le investesc în titluri de valoare. Numărul fondurilor globale și internaționale din lume a crescut la fel.

Globalizarea consolidează relația dintre evoluția ratelor de schimb, a ratelor dobânzilor și a cotelor de acțiuni din diferite țări. Piața valorilor mobiliare și-a creat propria realitate artificială.

Companiile transnaționale au un impact semnificativ asupra agenților naționali prin implicarea acestora în lanțurile lor de producție și tehnologice, precum și prin vânzarea produselor pe piața gazdă.

⁸ Минаев, С. В. (2007), *Глобальная экономика. 2006 год*. Серия: Глобальные проблемы современности. Издательство: ИНИОН РАН, Москва.

⁹ Минаев, С. В. (2007), *Глобальная экономика. 2006 год*. Серия: Глобальные проблемы современности. Издательство: ИНИОН РАН, Москва.

Această influență poate fi foarte complexă și benefică pentru țara gazdă, dar în unele cazuri poate fi distructivă.

CTN joacă un rol extrem de important în implicarea agenților economici naționali în cifra de afaceri mondială. Ele promovează răspândirea noilor tehnologii, metode avansate de management și organizarea producției, experiență în realizarea realizărilor științifice, stabilirea aprovizionării, depozitarea și repararea produselor etc. Forța de muncă angajată de întreprinderile aparținând CTN dobândește noi competențe, cunoștințe și experiență de lucru.

Pe măsură ce regimurile naționale de investiții sunt liberalizate și continuă crearea unui spațiu economic global, oportunitățile pentru activitatea investițională pentru companiile naționale, indiferent de mărimea acestora, vor crește. În mare măsură, procesul este facilitat de dezvoltarea și îmbunătățirea în continuu a tehnologiilor informaționale, permițând companiilor să reducă semnificativ costurile și riscurile tranzacțiilor și să extindă domeniul geografic al activităților lor.

Relațiile dintre țările gazdă și CTN sunt foarte complexe. Acest lucru se datorează neconcordanței frecvente a intereselor, precum și asimetriei puterii. Asimetria este simțită imediat, îndată ce ambele părți încearcă să-și maximizeze beneficiile.

CTN tinde să fie mult mai puternică din punct de vedere economic decât majoritatea țărilor gazdă. Ei încearcă adesea să-și folosească puterea pentru a exercita presiuni asupra guvernelor locale, forțându-i să-și minimalizeze obligațiile fiscale sau solicitând beneficii speciale în sectorul financiar, infrastructură, protecția pieței etc. În același timp, mituirea funcționarilor locali pentru a obține beneficii speciale este un instrument important care a fost folosit de multe ori în multe țări. Au fost multe cazuri în care corporațiile transnaționale au intervenit în politica autorităților locale, au început o campanie de formare a unor noi guverne.

Ca acțiuni reciproce, multe țări au folosit și continuă să aplice diverse restricții asupra activităților CTN și, în cazuri extreme, pot recurge la naționalizarea și exproprierea proprietății străine.

Perioada actuală se caracterizează printr-o concurență mai intensă pentru investițiile străine directe între țările gazdă. Hotărâtoare atât pentru CTN, cât și pentru țările gazdă este complementaritatea intereselor.¹⁰

Procesele economice și politice moderne ale globalizării, revoluția informațională și schimbările tehnologice au sporit importanța mass-media au contribuit la penetrarea tehnologiilor informației și comunicațiilor în toate domeniile vieții sociale moderne, la consolidarea rolului și influenței actorilor non-tradiționali ale relațiilor internaționale, ca organizațiile non-guvernamentale, corporațiile transnaționale, inclusiv mass-media.

Pe de altă parte, o invazie masivă în sfera interacțiunilor internaționale a actorilor non-statali, creșterea bruscă a numărului și rolul corporațiilor transnaționale în formarea pieței mondiale, apariția și extinderea continuă a sferei activităților de internet reprezintă o nouă etapă în dezvoltarea internațională, caracterizată prin globalizare.

Trebuie de remarcat importanța enormă a tehnologiilor informaționale pentru funcționarea economiei, a sistemelor financiare-bancare și a sferei militare. La fel de importante sunt canale de informare și comunicare, pentru cei care le deține este posibilă o ajustare a aprovizionării cu informație pentru o întreagă societate, precum și utilizarea a celor mai importante surse în avantajul acestora. Controlul asupra mediei internaționale creează noi forme de dependență între state. Începutul secolului XXI este caracterizat prin o a patra revoluție informațională, în mare parte caracterizată prin introducerea tehnologiei digitale și, în consecință, prin apariția unor noi societăți – giganți mass-media și firmele de e-commerce.

Internetul crește rapid și în fiecare zi tot mai mult se introduce în diverse domenii de activitate. Ea afectează într-adevăr viața de zi cu zi: comerțul electronic, schimbul de informații, mass-media etc. Odată cu dezvoltarea globalizării, rețeaua web se confruntă cu diverse schimbări și dobândește noi forme de existență, dezvoltă mecanisme de adaptare la crize și la schimbările sociale.

Țările reacționează diferit la globalizare, ceea ce este confirmat de gradul variat de deschidere a economiilor lor. În general, fiecare țară se străduiește să reducă la minimum costurile și să maximizeze beneficiile participării sale la globalizare. Această sarcină este supusă atât politicilor externe, cât și celor interne ale fiecărei țări.

¹⁰ Минаев, С. В. (2007), *Глобальная экономика. 2006 год*. Серия: Глобальные проблемы современности. Издательство: ИНИОН РАН, Москва.

În general, în pofida deficiențelor evidente ale globalizării, majoritatea țărilor lumii nu intenționează să o reducă. Mai degrabă, eforturile lor în următoarele decenii va avea ca scop reformarea instituții internaționale existente și crearea altor noi, care vor contribui la o distribuție mai echitabilă a beneficiilor globalizării.

Список джерел

1. Афанасьев М., Мясникова Л. (2005), «Время глобализации», *Мировая экономика и Международные отношения* №10.
2. Бойченко А.В. (2010) *Глобализация мирового хозяйства. Учебное пособие*. Серия: «Учебники экономического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова», Издательство: Инфра-М, Москва.
3. Колесник В.В. (2003), «Московский юридический форум «Глобализация, государство, право, XXI век», *Право и политика* №1.
4. Минаев, С. В. (2007), *Глобальная экономика. 2006 год*. Серия: Глобальные проблемы современности. Издательство: ИНИОН РАН, Москва.
5. Рожков К., Скрыбина Н. (2003), «Странный забег», *Журнал «Новое время»* №51.

References

1. Afanasev M., Myasnikova L. (2005), "Vremya globalizatsii", *Mirovaya ekonomika i Mezhdunarodnyie otnosheniya* #10.
2. Boychenko A.V. (2010) *Globalizatsiya mirovogo hozyaystva. Uchebnoe posobie*. Seriya: «Uchebniki ekonomicheskogo fakulteta MGU im. M.V. Lomonosova», Izdatelstvo: Infra-M, Moskva.
3. Kolesnik V.V. (2003), «Moskovskiy yuridicheskiy forum «Globalizatsiya, gosudarstvo, pravo, XXI vek», *Pravo i politika* #1.
4. Minaev, S. V. (2007), *Globalnaya ekonomika. 2006 god*. Seriya: Globalnyie problemyi sovremennosti. Izdatelstvo: INION RAN, Moskva.
5. Rozhkov K., Skryabina N. (2003), «Strannyiy zabeg», *Zhurnal «Novoe vremya»* #51.